

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזָּהָר

הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

מִהַתַּנַּא הָאֱלֹקִי רַבּוֹ שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

זָהָר חֲדָשׁ

פְּרִשְׁתַּנָּה

תְּרַגּוּם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יְרוּיַן חַלּוּמָד בּוֹ

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעַל הַזָּהָר הָעוֹלָמוֹ"

בְּעִיָּה "ק בֵּית שְׁמוֹשׁ תּוֹכֵב" א

אֱלוֹל תִּשׁ"ע לִפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִשְׁתַּת נַח

וְרַבִּי חֲזַקְיָהוּ אָמַר, אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה בָּהֶם, וְנָתַן לָהֶם
 תּוֹרָה קְדוּשָׁה, וְהִזְהִיר אוֹתָם וְנָתַן לָהֶם עֲצָה
 לְהַשְׁמֵר מִמַּעֲלָה וּמִמַּטָּה בְּדֵי שְׁלֵא יִשְׁלַט בָּהֶם -
 רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ, וְהֵם יוֹדְעִים לְדַחוֹת
 מֵהֶם אֶת כָּל הַמְּקַטְרָגִים וְכָל הַמַּחְכְּבִים בְּדֵי
 שִׁיחֵיו חֶלְקָם גּוֹרְלוֹ וִירִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב)
 כִּי חֶלְקָהּ ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶכְלָהּ נַחֲלָתוֹ.

בֵּא וּרְאֵה, בַּיּוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם
 נִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן, וְאִין מִי שְׁלֵא נִכְנָס בְּחֻשְׁבוֹן,
 וְסַפְּרֵי חַיִּים וּמֵתִים נִפְתָּחִים בַּיּוֹם הַהוּא.

וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁרָצָה בָּהֶם, נָתַן
 לָהֶם עֲצָה לְהַנְצִיל מִכָּל הַמְּקַטְרָגִים
 שֶׁלְמַעֲלָה שְׂמַת־מַנִּים בְּכָל זְמַן שֶׁחֲדִין שׁוֹרָה
 בְּעוֹלָם. בַּיּוֹם הַזֶּה מוֹדְמָנִים יִשְׂרָאֵל לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם
 רַחֲמִים, וּבְמָה? בַּשּׁוֹפָר.

שְׁתַּקוּל תְּהֵא שְׂיוּצָא עוֹלָה לְמַעְלָה וּמַעוֹרָר אֶת
הַשׁוֹפָר שְׁלַמְעָלָה. אִז מְתַעוֹרְרִים רַחֲמִים
מִמְקוֹמָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָם מִכַּסֵּא הַדִּין
וַיּוֹשֵׁב בְּכַסֵּא רַחֲמִים, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתְּנָת
רְשׁוֹת לְמַקְטָרֵי עֲלֵיהֶם.

וַיִּשְׁרָאֵל שָׂכִים בְּתַשׁוּבָה לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְתוֹקְעִים שׁוֹפָר וּמַעוֹרְרִים רַחֲמִים, שְׁתַּרִי
הַקּוֹל הַהוּא שְׂיוּצָא הוּא הַתַּעוֹרְרוֹת שֶׁל רַחֲמִים,
וְאִז הַמְלָשִׁין לֹא יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנֵי כַּסֵּא הַרַחֲמִים,
שְׁתַּרִי לֹא בָא מִן אוֹתוֹ תַּצַּד, וְלֹא נִמְצָא קַטְגוֹר.

בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהוּא חֲתִימַת הַדִּין, וְעוֹמְדִים
יִשְׂרָאֵל בְּקַדְשָׁת רַבּוֹנָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּדִּי
שֶׁלֹּא יִקְרַב הַמְלָשִׁין לְמַקְדָּשׁ, נוֹתְנִים לוֹ שְׁעִיר
שָׂבָא מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטְּמֵאָה, וְהוּא טָמֵא, וְרוּחַ
הַטְּמֵאָה נִהְיֵית מִפְּנֵי, וְהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וְלֹא קָרַב
לְמַקְדָּשׁ לְטָמֵא. וְאִז הַפְּנִים מְאִירוֹת, וַיִּשְׁרָאֵל
נִצּוֹלִים מִפְּנֵי.

בְּזִמְנֵי אַחֵר, כְּשֶׁרַבִּים חֲטְאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הַמְלִשִׁין
 הַזֶּה בְּשָׁעָה שְׁהֵדִין מִתְעוֹדֵר עַל חֲטְאֵי
 הָעוֹלָם, אִזּוּ הוּא בָּא וְנִמְצָא כְּמִקְטָרָג לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ
 פָּרוֹךְ הוּא, וְנִטְמָא הַמְקֻדָּשׁ, וְכָל הַפְּנִים עֲצוּבוֹת,
 וְהֵדִין נִמְצָא. וְעַל זֶה (בראשית ו) יִקַּץ כָּל בָּשָׂר בָּא
 לְפָנָיו. לְפָנֵי וַדַּאי, לְבַקֵּשׁ עַל חֲטְאֵי בְּנֵי הָעוֹלָם,
 שְׁתֵּם גְּרָמוּ.

בַּיָּד וְרֵאָה, כָּל אָדָם שִׁיעֲשֶׂה וַיִּשְׁמַר אֶת מִצְוֹת
 הַתּוֹרָה, הַנְּשָׂמָה שְׁמוֹרָה בְּגוֹפּוֹ, שֶׁהוּא תִּבְהָ,
 וְלֹא נִיעֲנֵשׁ, וְלֹא יִשְׁלַט עָלָיו מִלְּאֲךָ הַמְּוֹת. וְכָל אָדָם
 שִׁיאִינוּ שׁוֹמֵר וְלֹא מְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְעוֹבֵר
 עָלֶיהָ, אִזּוּ מִלְּאֲךָ הַמְּוֹת יִשְׁלַט עָלָיו.

בַּיָּד וְרֵאָה, הַתִּבְהָ הִיא הַגּוֹף. נַח וְאַשְׁתּוֹ - י"ה.
 שֵׁם וְאַשְׁתּוֹ - ו"ה. וְנִיעֲשֶׂה הַשֵּׁם מְלֵא. יְהו"ה
 אַחֵר - יִפֹּת וְאַשְׁתּוֹ. י"ה - חָם וְאַשְׁתּוֹ, וְהֵם פְּרֻגְמָא
 זוּ.

וְזֶה (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח, אֱלֹהִים זֶה שְׂכִינָה, יִקַּץ
 כָּל בָּשָׂר וְגו'. (שם) צִהַר תַּעֲשֶׂה לְתִבְהָ - זְהוּ

הסוד של הגוף. אתה ובניך וגו' - גברים לחוד
 ונשים לחוד. (שם) ויעש נח - זו ברית קדש. ככל
 אשר צוה אתו אלהים - זו שכִּינָה. (שם ה, ב) ויאמר
 ה' לנח - באן מִדַּת הַרְחָמִים.

ומן הבהמה אשר לא טהרה היא שנים איש
 ואשתו, שתרי היא מצד הטמאה, ועל זה
 אמר (מיכה ה) והאבדתי. ואסתכל שאין בו אלא
 שנים, ואין בהם שבָּעָה שבָּעָה, כמו שכתוב בעוף
 השמים, ארבע עשרה זכר ונקבה, לחיות ירע על
 פני כל הארץ. (שם ה, ט) שנים שנים באו וגו'.
 הסתכל וראה, על מה שאמר בראשונה ומן
 הבהמה אשר לא טהרה היא, ואחר כך שנים
 שנים.

אמר רבי יהודה, בא וראה, אין לך בכל לילה
 ולילה שלא תצא הנשמה מגוף אדם,
 שנקראת יונה, שכתוב (שם ת, ח) וישלח את היונה.
 תקלו תמים - אלו מים תיודונים, כמו שנאמר
 (תהלים קכד) תמים תיודונים, שהם מצד הטמאה.

מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִן הָאָרֶץ, אֵלֹה מְלֹאכֵי
חֲבָלָה.

מַה פְּתוּב? וְלֹא מִצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ, שֶׁנִּמְנָעָה מִן
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וּמִן הַצְּדִיקִים שֶׁלְּמַעַלָּה וּמִכָּל
הַבְּרָכוֹת. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (בראשית ה, ט) וַתָּשָׁב אֵלָיו אֵל
הַתְּבָה כִּי מִים עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.

הוֹצִיא אוֹתָהּ יִשְׁנִית, (שם ה, י) וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה
מֵאֲתָו. וּמִתּוֹךְ הַדַּחֵק וְהַצָּעֵר - וַתֵּבֵא אֵלָיו
הַיּוֹנָה לָעֵת עָרֵב, שֶׁלֹּא הִיָּתָה מְאִירָה לָהֶם שְׁעֵת
הַרְוּחָה כְּמוֹ שֶׁהִיָּתָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְנִחַשְׁדָּ לָהּ הַיּוֹם,
וְהָעָרִיב לָהּ הַשָּׁמֶשׁ.

וּמַה אָמְרָה לְנִחַ וּלְבָנָיו? (שיר ה) מִצְאֵנִי הַשּׁוֹמְרִים
הַסֹּבְבִים בְּעִיר, אֵלֹה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרֵי יְרוּשָׁלַיִם,
וְעַם כָּל זֶה (בראשית ה, יא) וְהִנֵּה עָלָה זֹאת טָרֶף בְּפִיָּה.
וְעַל זֶה (שם) וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קָלוּ הַמַּיִם, וְהִתְחַזְּקוּ
מְלֹאכֵי הַקִּדְשָׁה עַל מְלֹאכֵי הַחֲבָלָה. (שם) וַיִּיחַל עוֹד
שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרֵים וְכוּ', וְלֹא יָסְפָה וְכוּ', חָרְבוּ
הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ.

אַחַר שְׁהִסְתַּתֵּר וְעָבַר אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁשָּׁלַט מִלְּאֲדֵי
הַמָּוֶת וְעָבְרוּ הָרָשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, מַה
כָּתוּב? (שם) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

הַסְּפִינָה נִמְשָׁלָה לְתִבַּת נֹחַ, וַיֵּשׁ בָּהּ אֲנָשִׁים
יְהוּדִים וַיִּשְׁמְעוּ אֵלִים וּבְנֵי עֲשׂוֹ. כְּדִגְמָא
זוּ יֵשׁ בְּגוֹף כָּלֹל מִכָּלָם, שֶׁהַגּוֹף הַזֶּה אֵינוֹ מִן
הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לְנֹחַ שֶׁהוּא נְשָׁמָה
לְנְשָׁמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ו) עֲשֵׂה לָךְ תִּבַּת עֲצֵי גִפְרִי.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לְאַבְרָם (שם יב) לָךְ לָךְ מֵאֲרָצְךָ. לָמָּה
פְּעַמִּים? אֵלֵא, צֵא מִדִּירְתְּךָ וּמִגּוֹפְךָ וּמִבֵּית
אֲבִיךָ, שֵׁשׁ שְׁלֵמוֹת לְמַעַלָּה. אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אֲרָצְךָ - זֶה הַגּוֹף, שֶׁהוּא תִבַּת נֹחַ.

וּבְדִגְמָא הַזֶּה הָיָה נֹחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ח) וַיִּשְׁלַח
אֶת הַיּוֹנָה. וְהוֹצִיאוֹ אֶת הַיּוֹנָה מִן
הַתֵּבָה וְנָתְנוּ אוֹתָהּ בְּמַיִם. כְּדִגְמָא זוּ יֵצְאָה לָהּ
הַיּוֹנָה מִתִּבַּת נֹחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְלֹא יִסָּפֵה שׁוֹב
אֵלָיו עוֹד.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנֶחֱ הָיָה בְּתִבְתָּהּ, הָיָה פּוֹחֵד
שֶׁלֹא יִזְכַּר אֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים.
וּכְיוֹן שֶׁעָבְרוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אֲזַי מָה כָּתוּב? וַיִּזְכַּר
אֱלֹהִים אֶת נַח.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבִּי פֶתַח בַּפֶּסוּק הַזֶּה, (שם ה) מִצְאֵנִי הַשְּׂמֵרִים
הַסֹּבְבִים בְּעִיר הַכּוֹנֵי פִצְעוֹנֵי נָשָׂאוֹ אֶת
רִדְדֵי מִעְלֵי שְׂמֵרֵי הַחַמּוֹת. כִּמְהַ חֲכִיבָה הִיא
הַנֶּשֶׁמָה הַנְּתוּנָה מִתַּחַת כִּפֵּא הַכְּבוֹד, מְמָקוֹם
הַקָּדֵשׁ, מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמ"ז)
אֶת־הַלֵּךְ לְפָנַי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קָרָא דוֹד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמִעֲלָה יֵשׁ
אַרְצוֹת? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת
מִמַּשׁ, וְלֹא עַל הַעֵת שֶׁל אַרְצוֹת אָמַר אֹתוֹ דוֹד,
אֲלֵא לְשׁוֹן רַצוֹנֵי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ב) אַרְצָה
אֶתְכֶם. כְּלוּמַר, אָמַר דוֹד, אֶת־הַלֵּךְ לְפָנַי ה' בְּמָקוֹם
אֲשֶׁר יִרְצוּ תַמִּיד הַצְּבִיּוֹת, הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר
רַצוֹנָם וְחִפְצָם לְלָכֶת שָׁמָּה. וּמְמָקוֹם הַקָּדֵשׁ כָּאֵה

הַנְּשָׂמָה לְהָאִיר עַל הַגּוֹף הָאֶפֶל, כִּי לְהוֹלִיכוֹ
בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל וְלַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ וְרַצּוֹן בּוֹרְאוֹ, לָבֵא
לְמַחֵר וְלִטַּל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רַבִּי יְחִזְקֵאל, אֲלֵמָּלֵא לֹא הֵינּוּ בְּעוֹלָם - נָאֵה
לָנוּ, וְלֹא נִתֵּן חֲשַׁבּוֹן לְבַעַל הַתְּתֻקָּה. אַחֵר
כִּי אָמַר, חֲזַרְתִּי בֵּי.

בֹּא וּרְאֵה מַה פָּתוּב בְּאָדָם, (בראשית ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ
הָאָדָם לְבִדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵצָר כְּנַגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי,
זוֹ הִיא הַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא אֲצִלּוֹ עֵצָר לְהוֹלִיכוֹ בְּדַרְכֵי
קוֹנוֹ. וְהֵינּוּ מַה שֶׁשָּׂנִינּוּ, הַבֹּא לְמַחֵר מִסִּיעִין אוֹתוֹ.
שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כִּשְׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה
שָׂמִסִּיעִים לוֹ. נִשְׁמָתוֹ מִסִּיעַת אוֹתוֹ, מִלְּאֵבֵי הַשָּׂרֵת
מִסִּיעִים אוֹתוֹ, שְׂכִינָתוֹ שָׁל מְקוֹם מִסִּיעַת אוֹתוֹ,
וְכֹלָם מִכְרִיזִים לְפָנָיו וְאוֹמְרִים (משלי ה, יב) כִּלְכֹּתָךְ
לֹא יֵצֵר צַעֲדָךְ וְאִם תִּרְוֹץ לֹא תִכָּשֵׁל. רַבִּי נָתָן
אוֹמַר, נִשְׁמָתָם שָׁל צְדִיקִים מִסִּיעוֹת אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי חָמִיו הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא
לְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אִפְשָׁר

וְשָׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ מַה זֶה שְׁכַתוֹב (בראשית לב, ב) וַיַּעֲקֹב
הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ:
כֹּה נִשְׁמַע לִי מֵאָבִי, אוֹתָם שָׁהִיו הַמִּלְאָכִים שָׁלוֹן
אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: מִי הֵם?
אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נָאֵה לָכֶם הַצַּדִּיקִים,
שְׂדֵבֵר פִּיכֶם כְּכֶתֶר הַמַּלְכוּת, בְּרֵאשׁ הַמְּלָךְ.

בְּעוֹד שָׁהִיו הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְמַעְרַת לוֹד. שָׁמַעוּ
אוֹתוֹ הַקּוֹל שְׂאוֹמֵר: שְׁנֵי גוֹזְלֵי הָאֵיִלֶת עָשׂוּ
לְפָנַי אֵת הָרָצוֹן שְׁנוֹחַ לִי, וְהֵם הָיוּ הַמְרַכְּבָה
הַקְּדוּשָׁה שְׁפָנַשׁ יַעֲקֹב לְפָנָיו. הַתְּרַגְּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר
וְהַצַּטִּיעַר בְּנַפְשׁוֹ וְאָמַר: רַבּוֹן הָעוֹלָם - כֹּה דַרְכּוֹ,
טוֹב לָנוּ שְׂלֵא נִשְׁמַע, שְׁמַעְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הַתְּרַחֵשׁ לוֹ גַם וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל שְׂאוֹמֵר:
אַכְרָהֶם וַיִּצְחַק הָיוּ. נָפַל עַל פָּנָיו,
וַרְאָה אֵת דִּיּוֹקֵן אָבִיו. אָמַר לוֹ: אֲנִי שְׂאֵלְתִּי,
וְהִשִּׁיבוּנִי שְׂאֵכְרָהֶם וַיִּצְחַק הָיוּ שְׁפָנַעוּ בִיעֲקֹב
כַּאֲשֶׁר נִצּוֹל מִלְּבָן.

אָמַר לוֹ, בְּנִי, תּוֹצִיאַתְּ הַפֶּתַח שְׁלֹף, וְקַח דְּבַרִי
 אֲבִיךָ הַזֶּקֶן, שְׁפֹה מְדַבֵּר גְּדוּלוֹת הוּא. וְלֹא
 זֶה בְּלִבָּהּ, אֲלֵא לְכָל צַדִּיק נִשְׁמֹת הַצַּדִּיקִים
 נִפְנָשִׁים לְפָנָיו לְהַצִּילוֹ, וְהֵם הַמְּלֹאכִים הַקְּדוּשִׁים
 הָעֲלִיוֹנִים.

וּבֹא רְאֵה, יִצְחָק הָיָה קָיָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אֲבָל
 הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה נִלְקָחָה בְּכִסֵּא כְבוֹד שֶׁל
 אֲדוֹנָהּ, בְּשִׁנְעָקֵד עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וּמֵאֵז נִסְתַּמּוּ עֵינָי
 מִלְּרֵאוֹתַי, וְהִינּוּ מַה שְׁכַתוֹב (שם לא) וּפְחַד יִצְחָק הָיָה
 לִי.

אָמַר לוֹ: מָה אָנוּ שָׁם? אָמַר לוֹ: אֲנִי וְאוֹתָהּ
 מִלְּאֲבִי עֲלִיזוֹן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ
 שֶׁל דָּוִד. קָם. בְּעוֹד שָׁקָם, רָאָה חָמִיו שִׁפְנָיו
 מְאִירִים כְּמוֹ הַשֶּׁמֶשׁ.

אָמַר לוֹ חָמִיו: דְּבַר חָדָשׁ שָׁמַעְתָּ, אוֹ שִׁבְאוֹר
 כְּבוֹד הָיוּ שֶׁל מִשָּׁה הַסֵּתֶרֶת? אָמַר לוֹ:
 לֹא, אֲלֵא אֲשֶׁרִי הֵם הַצַּדִּיקִים שֶׁשׁוֹמְרִים אוֹתָם

מִחֲנֹת קְדוֹשִׁים עֲלִיּוֹנִים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צא) כ"י
מִלְאֲכֵי"ו יִצְוֶה ל"ף לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְרָכֶיךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יְרוּשָׁלַיִם לְמַעַלָּה בְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מִטָּה,
וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֹא שָׁם עַד ^(דף כז ע"א) שִׁיבֹאוּ יִשְׂרָאֵל
בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מִטָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (חושע יא) בְּקִרְבְּךָ קְדוֹשׁ
וְלֹא אָבֹא בְעִיר.

וְיִשְׁבַּע בְּתוֹת שֶׁל מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שׁוֹמְרִים אוֹתָם
סְבִיב, וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח בְּתוֹת שֶׁל
מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהֵם הַפְּתָחִים הַנִּקְרָאִים שְׁעָרֵי
צָדֵק, וְאֵלוּ הֵם הַפְּתָחִים הַמְּבֹנִיִּים לְהַכְנִס שָׁם
נַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים. וְדוּר הַמְּלָךְ, עֲלִיו הַשְּׁלוֹם, נִכְסֵם
לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פֶּתַח לִי שְׁעָרֵי צָדֵק אָבֹא
בָּם אוֹדָה יְהוָה, זֶה הַשְּׁעַר לַח' צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

וְלְמַעַלָּה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת בְּחֹמֹת
הָעִיר, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב, ו) עַל חוֹמֹתֶיךָ
יְרוּשָׁלַיִם - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעַלָּה, הַפְּקֻדָּתִי שׁוֹמְרִים
- אֵלוּ מִלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. וְלְמִדְּנֹו, שְׁבַעַת פְּתָחִים יִשׁ

לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים לְהַכְנִים עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם, וְעַל
כָּל פֶּתַח וּפֶתַח שׁוֹמְרִים.

הַפֶּתַח הָרֵאשׁוֹן - נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בְּמַעְרַת
הַמַּכְפֵּלָה, שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגַן עֵדֶן, וְאָדָם
הָרֵאשׁוֹן שׁוֹמֵר עָלָיו. וְכֵתָה - הוּא מְכַרְיו וְאוֹמֵר:
פָּנּוּ מְקוֹם, שָׁלוֹם בּוֹאֵךְ. וַיֵּצֵאָה מִפֶּתַח הָרֵאשׁוֹן.

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי - בְּשַׁעֲרֵי גֵן עֵדֶן, וּמוֹצֵאָה אֶת
הַכְּרוּבִים וְאֶת לַחַט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֵּכֶת.
וְכֵתָה - נִכְנָסֶת בְּשָׁלוֹם. וְאִם לֹא - שָׁם תִּקְבַּל
עֲנֻשָׁה, וְתִשְׁרַף בְּלַחַט הַכְּרוּבִים. וּכְנֻגָדִים הָיוּ
הַכְּרוּבִים בְּמַקְדָּשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהִכְהִין נִכְנָם בַּיּוֹם
הַכְּפוּרִים. וְכָה - נִכְנָם בְּשָׁלוֹם. לֹא וְכָה - מִבֵּין
שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַחַב, וְנִשְׁרַף מִבְּפָנָיִם וּמֵת.
וְהָיוּ מְכֻוָּנִים כְּנֻגָד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גֵּן עֵדֶן, לְצַרְף
הַנְּשָׁמוֹת.

וְכֵתָה הַנְּשָׁמָה - נוֹתְנִים לָהּ פִּינְקָם סִימָן לְכָנָם,
וְנִכְנָסֶת לְגַן עֵדֶן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ. וְעַמּוּד אֶחָד
שֶׁל עֵזָן וְנִגְהָ מְעַרְבָה זֶה בְּזוֹה, וְעֵשָׂן וְנִגְהָ סְבִיבָיו,

שָׁנָאֹמֵר (ישעיה ה, ה) וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוּן הַר צִיּוֹן
 וְעַל מִקְרָאֶיהָ עֲנֵן יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְנִגְהָ. וְהוּא נְעוּזִין
 מְלִמְטָה לְמַעְלָה לְשַׁעְרֵי שָׁמַיִם. וְכִתְהָ לְעֹלוֹת
 לְמַעְלָה - עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד. לֹא וְכִתְהָ יוֹתֵר -
 נִשְׁאָרֶת שָׁם, וּמִתְעַדֶּנֶת מִהַטּוֹב אֲשֶׁר לְמַעְלָה.
 שָׁאֹמֵר רַבִּי יוֹסֵי, רְאִיתִי בֵּן עֶדֶן וְהוּא מְכוּן כְּנֶגֶד
 פְּרֻכַת קָרַח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה, וְהִיא נְהַיֶּנֶת מִזִּיּוֹ
 הַשְּׂכִינָה, אֲבָל אֵינָה נּוֹזֵנֶת מִמֶּנָּה.

וְכִתְהָ לְעֹלוֹת - עוֹלָה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד, עַד שְׁמַנְעֵת
 עַד הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי, וְהוּא נֶגֶד הַרְקִיעַ
 הַנִּבְקָרָא זְבוּל. וּמִנְעֵת עַד יְרוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר שָׁם. וְשָׁם
 הַשּׁוֹמְרִים. וְכִתְהָ - פּוֹתְחִין לָהּ הַפֶּתָחִים וְנִכְנָסֶת.

לֹא וְכִתְהָ - נוֹעְלִים הַשְּׁעָרִים, וְדוֹחִים אוֹתָהּ לַחֻזֵן,
 וְנוֹטְלִים פִּינְקָסָה מִמֶּנָּה, וְהַנְּשָׁמָה אוֹמְרֶת, (שיר
 ה, י) מִצְאֵנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסִּבְכִים בְּעִיר. אֵלּוּ מְלֶאכֶי
 הַשָּׂרֵת, הַשּׁוֹמְרִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם אֲשֶׁר
 לְמַעְלָה. נִשְׂאוּ אֶת רְדִידֵי מַעְלֵי - וְהוּ פִינְקָס, סִימָן

שְׁלָה. שְׁמַרֵי הַחַמּוֹת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) עַל
חַמְתֶּיךָ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שְׁמַרִים.

זָכַתָּה לְעֵלוֹת - נִכְנַסְתָּ שָׁם בְּאוֹתָם הַשְּׁעָרִים,
וּמִשִּׁבְחַת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וּמִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל מִקְרִיב
אוֹתָהּ לְקַרְבָּן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי חֲזִינָא: מַה
קַרְבָּן הוּא זֶה, יָכוֹל לֵאמֹר כִּשְׂאֵר הַקַּרְבָּן? אָמַר רַבִּי
חֲזִינָא: הַקַּרְבָּה זֶה הִיא בְּאֶדָם הַמִּקְרִיב דוֹרוֹן לְפָנַי
הַמֶּלֶךְ.

וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּהּ, עַד הִפְתַּח הָרַבִּיעִי וְהַחֲמִישִׁי
וְהַשְּׁשִׁי, וְאוֹמַר לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא:
רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲשֶׁרֵי בְּנִיךָ, בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ אֲבָרְהָם
יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אֲשֶׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים הַטּוֹבִים הַזּוֹכִים
לְזֶה. עַד שְׁמַנְיָעִים לְשַׁעַר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא עַרְבּוֹת,
וּגְנִי חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִים שָׁם, וְכָל נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל
צַדִּיקִים כָּלָם שָׁם, וְנִעְשִׂים מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת,
וּמִקְלָסִים לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִזְוָנִין מִזִּו
הַשְּׁבִיעִתָּה, אֲסַפְּקֶלְרִיָּה הַמְּאִירָה, וְשָׁם הַמְּנוּחָה

וְהִנְחֵלְתָּהּ, וְנוֹחַ תִּיּוֹן הָעוֹלָם הַבֹּא, (שם סד) אֲשֶׁר עֵין
 לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זֹולְתָּהּ.

וְזָחַו, (בראשית ו) אֵלֶּה תּוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק
 תָּמִים. מִי רָאוּי לְהִיּוֹת בְּזוֹ הַהֲנָאָה
 וְהַמְנוּחָה וְהַמְרֻנּוּעַ? מִי שֶׁהוּא אִישׁ צַדִּיק תָּמִים.
 אָמַר רַב פִּינִי, זֹאת הַמְנוּחָה לְמַעְלָה, הִיא אֶת
 הָאֱלֹהִים הַתְּחִלָּה נֹחַ, לְמַעְלָה, וְלֹא לְמַטָּה.

אֵלֶּה תּוֹלְדֵת נֹחַ, רַבִּי אֶלְכָּסִּם נְדִירָאֵי פְתַח, (תהלים פא)
 לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל גֵּבֵר.
 לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר - זֶה יִצְרַח הָרַע. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
 לְאֵל גֵּבֵר - שְׂלֵא תִבְעַל אֶרְמִית.

רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר, לֹא יִהְיֶה בָּךְ אֵל זָר - שְׂלֵא
 תִּהְיֶה נוֹחַ לְבָעִם. שְׂפָל הַבּוֹעִם, כְּאֵלוֹ עֹזֵבֵד
 עֲבוֹדַת אֱלִילִים. שְׂאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּךְ הוּא הַרְבּוּ
 שֶׁל יִצְרַח הָרַע: הַיּוֹם אֹמֵר לְךָ עֲשֵׂה כָּךְ, וְלִמְחָר
 אֹמֵר לְךָ עֲבֹד עֲבוֹדַת זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעֹזֵבֵד.

הוא היה אומר, פעם תלמיד חכם גדול מכלן.
 במה דברים אמורים? בדברים שהם כנגד
 הקדוש ברוך הוא, שאמרה תורה (משלי כג) אין
 חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'. אבל
 בדברים אחרים אסור לו לבעם. והרב אצל
 תלמיד, כדי שיהא מצוי בכבודו ובמוראו - מתר.
 ואצל שאר העם, למען יהיה מוראו עליהם לשם
 שמים - מתר. ושאר אנשים אסור, שאין בעסנותם
 ליראת שמים.

אמר רבי שמעון, מדת הצדיק - קשה לבעם,
 ונות לרצות. וזו המדה גדולה מכלן. ובא
 תפיתוב להורות, אלה תולדות נח - נוח בדתו,
 נוח בדבורו, נוח במהלכו. ומי עושה זה? איש
 צדיק. וכשמת, אומרים עליו: אי ענו, אי חסיד.
 תמים היה בדרתו, ולמה יזכה? את האלהים
 התהלך נח, למעלה על כל המעלות.

ויולך נח שלשה בנים. שנה רבי ברוספדאי, אלו
 שלש הנהגות אשר באדם: הנהגת הנשמה,

להיות לו עֵזר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְהִיא הַנְּקִרְאָת שָׁם.
וְהַנְּהִיגַת הַתְּאֵוָה וְהַיֵּצֵר הָרַע, הַמְּנַהִיג וְהַמְּחַמֵּם אֶת
הַגּוֹף בְּדַבַּר עֲבֻרוֹת, וְהִיא הַנְּקִרְאָת חָם. וְהַנְּהִיגַת
הַיֵּצֵר הַטּוֹב, הַמְּנַהִיג אֶת הָאָדָם כָּל טוֹב, וְלִיְפוֹת
מֵעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבִירְאָת הַשָּׁם, וְהִיא הַנְּקִרְאָת יִפְתָּ.
וְהַתְּנַהֲגָה הַזֶּה יְנַהִיג הָאָדָם לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וּמִי מְעַבֵּב וּמְפַסְדוֹ? (בראשית ו) וְתִשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנַי
הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַגִּלְגָּל, הַמְּפַסֵּיד וְהַמְּשַׁחֵית אֶת
הַכֹּל. וְעָלְיוֹ אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמָתוֹ, (משלי ו) מִשְׁחֵית
נַפְשׁוֹ (דף כז ע"ב) הוּא יַעֲשֶׂנָה. מַה זֶה הוּא יַעֲשֶׂנָה? אָמַר
רַבִּי כְרוּס פְּרָדַי, הַגִּלְגָּל יַעֲשֶׂנָה נִשְׁחָתֶת.

דָּבָר אַחֵר, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נְתִי, מַה פְּתוּב לְמַעְלָה
מִהָעֵנִין? (בראשית ו) וַיִּנָּחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֶת
הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר,
בֵּא וּרְאֵה שְׂאִין כְּמִדַּת בָּשָׂר וְדָם מְדוּתָיו שֶׁל
תְּקוּדָשׁ כְּרוּךְ הוּא. מִדַּת בָּשָׂר וְדָם - עוֹשֶׂה מַה
שְׁעוֹשֶׂה, וְלֹא אַחֵר בֵּין מִתְחַרֵּט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ. יְכוּל
אֵף תְּקוּדָשׁ כְּרוּךְ הוּא בֵּין?

בא תשמע, שכתוב (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת הרע ואת המוות ואת הרע. והזהיר לאדם ואמר (שם) ובחרת בחיים למען תחיה. ואם הוא הולך בדרך רע - הוא בעונו ימות, שנאמר (משלי ה) עוונותיו ילכדנו את הרשע. כך כתוב (בראשית ו) וירא ה' כי רבה רעת האדם. אמר הקדוש ברוך הוא: אני רואה כי כלם מתכבדים, ואם יכלו פרעתם, הרי יאבד עולמי. כיון שראה לנח ובניו שהיו צדיקים וישאר פליטה בעולם, התנחם ושמח.

ואמר רבי אליעזר, מהו וינחם, לשון נחמה הוא. וכן כל וינחם שבתורה לשון נחמה הוא. רואה את הרע, ורואה את הטוב, ומתנחם עם הטוב. אמר לו רבי עקיבא: לדבריה, מהו ויתעצב אל לבו? אמר לו: בא וראה מדת רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, כי אף על פי שהתנחם, לקח עצבון על אבדת הרשעים. שאף על פי שהיו רשעים, אינו חפץ במיתתן, ולא היתה שמחה לפניו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהוּ שְׁכַתוֹב (שם) וְנַח מֵצֵא חֵן
 בְּעֵינַי ה' שָׁמוּ גַרְם, נַח בְּהַפּוֹדֵי חֵן. וְלָמָּה
 פָּתַח הַפְּסוּק בְּתוֹלְדוֹתָיו תַּחֲלָה? כִּדִּי לְהִרְאוֹת
 לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא תִּיהָ צְדִיק, אַף הֵם הָיוּ
 צְדִיקִים, וְרֵאוּיִן לְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם מֵהֶם.

וּמַנִּין לָנוּ? בֵּא וְרֵא, כִּיּוֹן שְׁנַכְנְסוּ לַתְּבָה, רָאוּ
 בְּצַעְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְנִצְטַעְרוּ, וּמִנְעוּ עֲצָמָם
 מִפְּרִיָה וְרִבְיָה. וְאֵף עַל פִּי שִׁיּוּצָאוּ, יֵצְאוּ כְּמוֹ כֵּן.
 עַד שֶׁרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲשִׂיהֶם, וְאָמַר: לֹא
 תִּהְיוּ בְּרֵאֵתִי עוֹלָמִי, וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, הַזְדַּוְּגוּ
 לְנִשְׁוֹתֵיכֶם, וַעֲשׂוּ פְרִיָה וְרִבְיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 בְּרַכְבֶּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת
 כָּנִי וְגו'.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח. רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, (שם י) וַיִּרְאוּ בְנֵי
 הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה. מִי
 הֵם אוֹתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? בְּנֵי גְדוּלֵי הַדּוֹר. מְלַמֵּד
 שֶׁהָיוּ טוֹבוֹת מְרָאָה, כְּתוּב כָּאֵן כִּי טֹבֹת הֵנָּה,
 וְכְתוּב שֶׁם טוֹבֹת מְרָאָה מְאֹד. הָיוּ הוֹלְכוֹת

עַרְמוֹת, וְאֲנָשִׁים הוֹלְכִים עַרְמוֹת, וְאֵלֹהֵי וְאֵלֹהֵי רוּאִים
 אֶת עַרְוֹתָם, וְנוֹאֲפִים אֵלֹהֵי אֶת אֵלֹהֵי. וְלָמָּה נִקְרָאוּ
 בְּנֵי הָאֱלֹהִים? שָׁהִיו גְּבוּרִים גְּדוּלִים עֲנָקִים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, פַּעַם אַחַת נִקְלַעְתִּי לְהַר
 שֶׁל הַסַּלַע שֶׁל עֵיטָם, וּמָצָאתִי בְּשָׁנֵי צַדִּי
 הַסַּלַע שְׁנֵי גְבָרִים, וְדוּמִים בְּשִׁתֵּי פִיּוֹת זֶה לְמַעַלָּה
 מִזֶּה, וְהָיוּ מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה: בֹּא וְנַעֲבִיר אוֹתוֹ מִן
 הָעוֹלָם. הוֹדִימֵן לָהֶם אוֹתוֹ אִישׁ גְּדוּל שֶׁל אֲנָרַת בַּת
 מַחֲלַת, וְשָׁמוֹ יוֹסֵף הַיָּשָׁר. אָמַר לָהֶם: זֶהוּ הַרְבֵּ
 הַגְּדוּל, הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַדּוֹר, שֶׁבְּגִוּרַת פִּיּוֹ הֵעֲבִירָנִי
 מִתְּיָשׁוּב שֶׁל הָאָרֶץ, וְזֶהוּ שֶׁמְכַרְיָזִים עָלָיו בְּרַקִּיעַ.

בְּעוֹד שֶׁהָיִיתִי הוֹלֵךְ, מָצָאתִי אֶת אֲמָם שֶׁל
 הַגְּבָרִים הַלְלוּ. אָמְרָה לְבַתָּה הַקַּטְנָה: אֵלֹהֵי
 הֵם חֲנֻכִּים קַטְנִים שֶׁכָּחָם בְּפִיָּהֶם, תְּבִיאֵי אוֹתָם
 אֵלַי וְאֶעֱשֶׂה מֵהֶם תְּבִשִׁיל מְעִים לְאַחִים שְׁלָף. עַד
 שֶׁבָּאָה, הִתְרַחַשׁ לָנוּ גַם, וְנַעֲשֶׂה מְלִפְנֵיהֶ נָחַר שֶׁל
 מִים גְּדוּל. שִׁמְעֵתִי שֶׁחִיתָה אוֹמְרָת: אָמָא אָמָא!

הַפְּרָפֶרֶת הַגְּדוּלָּה שְׁסִבְרָנוּ עֲבָרָה. וּבְרַחֲמֵי מִהֵן
וּנְצַלְתִּי.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בְּיָמֵי דְדוֹר הַמַּבּוּל עָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָנָה הַחַטִּיִּים בְּקָנָה אֲרוּי
הַלְבָּנוֹן, וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֲלָא הָרוּחַ
מִנְשָׁבֶת, וּמִנְשֵׁר הַחַטִּיִּים לְמַטָּה וְאוֹסְפִים אוֹתָם,
וְכָל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שְׁחִטָּאוֹ, אָמַר (בראשית
ת, כב) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ
וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלֵילָה לֹא יִשְׁכַּתוּ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נִחַתָּם גְּזֵר דִּינָם שֶׁל דְּוֹר
הַמַּבּוּל עַד שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר
(שם ו) וַתַּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבְיָמֵי דְדוֹר הַמַּבּוּל הָיוּ פְּרִיָּה וְרִבְיָה חֲרִבָּה,
וּמִשְׁעָה שְׁחִיתָה הָאִשָּׁה יוֹלְדָתָה, הָיוּ
הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם בְּצֵאֲנָם, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כא)
יִשְׁלְחוּ בְּצֵאֵן עֲוִילֵיהֶם וַיִּלְדִּיהֶם יִרְקְדוּן. וְלְאַחַר כָּל
זֶה מַה כָּתוּב בָּהֶם? (שם) וַיֵּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִפָּנָיו

וְדַעַת דְּרַכִּיךָ לֹא חָפְצָנוּ. עַד שְׁגֹזֵר דִּינָם וְהַעֲבִירָם
מִן הָעוֹלָם.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, נַח הָיָה מִתְּרָה בָּהֶם קִדְּם, וְלֹא
שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שָׁחָה בַּעֲשִׂיַת הַתְּבָחָה לְמַעַן יֵרְאוּ
וַיֵּשׁוּבוּ, וְהָיוּ מִלְּעִיבֵין בּוֹ, עַד שְׁגֹבֵר עֲלֵיהֶם
הַתְּהוֹם, שָׁהָיוּ הַמִּים יּוֹצְאִין רוֹתְחִין כְּאֵשׁ, וְהַמִּים
מִלְּעֵלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל
יָשֵׁב, וְכִי לְדוֹד הָיָה לוֹמַר דְּבָר זֶה, וְכָל
הָעוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וְאִזִּי וְקִדְּם?

אָלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, בְּכָל מְקוֹם
אַתָּה מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת
הַרְחָמִים. וְאִם עַל פִּי שְׂמִדַּת הַדִּין הִיא - מִדַּת
רְחָמִים הִיָּתָה בּוֹ, שְׂאֵלְמֵלֵא כָּהֵן, נִחְרַב הָעוֹלָם,
אֲבָל לְמַעַן אֹתוֹ מִדַּת הַרְחָמִים הִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם.

וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא רַפּוּאָה זֹו בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.
וְכֵן (בראשית יט) וְה' הַמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׂאָר

מִמֶּנּוּ פְּלִיטָה. (שמות לב) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׂאָר
פְּלִיטָה. וְכֵן כָּלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲכָמִים הָיוּ דוֹר הַמַּבּוּל יוֹתֵר,
שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מַה שְּׁעָתִיד לְהִיזֹת, אֲכָל לָקְחוּ
עֵיצָה בְּלִבָּם וְאָמְרוּ: אִם הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא יָבִיא
מַבּוּל, אֲנַחְנוּ נִבְרִים רָמִי קוֹמָה, וְנִשּׁוּט עַל פְּנֵי
הַמַּיִם וְנִנְצֵל. וְאִם מִן הַתְּהוֹם יָבֹאוּ הַמַּיִם, נָשִׂים
רְגֵלֵינוּ עַל פְּאֵר הַמַּיִם, וְלֹא יֵצְאוּ הַמַּיִם, וְנִנְצֵל.

בְּשִׁבְעָה הַמַּבּוּל, הִרְתִּיחַ הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אֶת מִי
הַתְּהוֹם, וְהָיוּ שָׂמִים רְגֵלֵיהֶם עַל עֵין
הַמַּיִם, וְנִמְשְׁךְ עוֹרָם מֵהֶם וְנִפְלוּ. וְהַמַּיִם שָׁלַח מֵעֶלְהָ
הָיוּ מִתְנַבְּרִים עִם מִי הַתְּהוֹם, וְהָיוּ מִתְנַלְנְלִים
וְיוֹרְדִים, נִמְוָקִים בְּהִרְתָּחָה שָׁלַח הַתְּהוֹם לְכָבֵל.

וַיָּבֵאוּ אֵל נַח אֶל הַתֵּבָה (בראשית ז). רַבִּי יוֹחָנָן פְּתַח,
(תהלים סה) אֲשֶׁרֵי תִבְחָר וּתִקְרָב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ
נִשְׁבְּעָה בְטוֹב בֵּיתְךָ קָדֹשׁ הַיְכָלְךָ. כֹּא וְרָאָה כְּמָה
יֵשׁ לְאָדָם לְזוֹהַר וְלִבְדָּק עֲצָמוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּכָל יוֹם
וַיּוֹם.

היאך? קם בבקר - יאמר: יהי רצון מלפניך ה' אלהי, שיהא לבי נכון ומסור בידי שלא אשכחך. מושיט רגליו ללכת - ישגיח על צעדי רגליו (דף כח ע"א) שלא ישוטו להרע. הלך לדבר מצוה - ירוץ, שנאמר (חושע יא) אחרי ה' ילכו בארצה ישאגו, ואכלו בשבת מצוה לרוץ. עבר כל היום - צריך לבדוק את גופו מה שעשה ביום ההוא, ואם צריך, יעשה מיד תשובה עליו קדם שיישן.

שנו רבותינו, מה זה שכתוב (שיר ה) כָּרַם תְּהִי לְשִׁלְמָה בַּבַּעַל הַמּוֹן נָתַן אֶת הַכָּרֶם לַנְּטָרִים איש יבא בפריו אלף כסף? אומר רבי יהודה, כָּרֶם תְּהִי לְשִׁלְמָה - לַמֶּלֶךְ שֶׁתְּשַׁלּוֹם שָׁלוֹם. בַּבַּעַל הַמּוֹן - אֵלוּ מִלְּאֵבֵי שָׁלוֹם. נָתַן אֶת הַכָּרֶם לַנְּטָרִים - אֵלוּ שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בְּאֶרֶץ. אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף - אֶלֶף הַנָּאוֹת שֶׁתִּנְשָׂמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דבר אחר, כָּרֶם תְּהִי לְשִׁלְמָה - זוהי התורה. בַּבַּעַל הַמּוֹן - מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכָּסֶף

לְנֹטְרִים - אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שָׁהֵם שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶתָהּ.
אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלְפָּה כֶּסֶף - שֶׁל שְׂכָרָהּ.

רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חֲזִיָּא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי
חֲזִיָּא, אָמַר לָנוּ מִהֲדַבְּרִים הַמְּעַלִּים שְׁתִּיָּה
אוֹמֵר אָבִיךָ מִתְעַנּוּגֵי הַנְּשָׁמָה. אָמַר לוֹ: נִצָּא מִכָּאן,
שְׁתַּקְפוּ טְקָאִים הֵלָלוּ פְּחוֹתִים מִמְּעַשִׂים כְּעֹשִׂים.
אָמַר לוֹ, כִּדְ נָאָה לָנוּ לַעֲסַק בְּתוֹרָה, וְנִנְצַל מֵהֶם.
אָמַר לוֹ, בְּמָקוֹם סַכָּנָה לֹא אָמְרוּ אוֹתָהּ רַבּוֹתֵינוּ.

לְאַחַר שִׁינְעָאוּ וְהָלְכוּ בְּדֶרֶךְ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר
לְךָ דְּבַר שְׁתוּא טָמוֹן בֵּין הַמְּטַמְּנֵינִי שֶׁל
אָבִא בְּבֵית גְּנֻזָּיו, וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב כָּרֶם הָיָה לְשַׁלְמָה
וְכו'. הַכָּרֶם הָיָה זֶהוּ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּנְטָעָה
לְמַעַלָּה תַּחַת כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ. לְשַׁלְמָה - הַמְּלֶכֶךְ
שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ שְׁלוֹ. בְּבַעַל הַמוֹן - הוּא כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ
שֶׁשׁוֹלֵט עַל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְהוּא פֶּעַל
כָּל הַכֶּתֶ. נָתַן אֶת הַנְּשָׁמָה הַזֶּה לְמִי? לְנֹטְרִים, אֵלֹהֵי
שִׁשׁוֹמְרִים מְצוּוֹתָיו.

וַיֵּשׁ לוֹ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמִים רַבִּים לְמַעַלָּה
 עַל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְאַלְף וּמְאֹתָיִם
 עוֹלָמוֹת אַחֲרָיִם שְׁנַכְנָם בָּהֶם לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם
 הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלְף כָּסֶף -
 אֶלְף עוֹלָמוֹת שֶׁתְּקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹסֵף בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִסִּים אֲנִי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁל
 רַבִּי יוֹסֵי, וְכֵן הוּא: מִמָּה שֶׁכֶּתוּב אַחֲרָיו
 (שם) בְּרַמִּי שְׁלִי לְפָנַי הָאֶלְף לָךְ שְׁלֹמָה וּמְאֹתָיִם
 לְנִטְרִים אֶת פְּרִיו, שְׁכַסָּא הַכְּבוֹד מִכְרָזָת וְאוּמְרָת:
 רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זוֹ הַנְּשֻׁמָּה נְטִלָּה מִמֶּנּוּ, הִרִי הִיא
 לְפָנַי. הָאֶלְף לָךְ שְׁלֹמָה - שְׁלָךְ הֵם אוֹתָם הָאֶלְף
 עוֹלָמוֹת, וְאֵינָם רְאוּיִים לְאַחֵר. וּמְאֹתָיִם לְנִטְרִים
 אֶת פְּרִיו - זֶה עֵדֶן, שְׁיֵשׁ בּוֹ מְאֹתָיִם עוֹלָמוֹת
 הַנָּאוֹת וְכַסּוּפִים לְנִפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים.

שֶׁשְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה תְּקַדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נְכַנֵּם בְּכָל אוֹתָם הָעוֹלָמוֹת,
 וּבִשְׁעַת חֲצִי הַלַּיְלָה נְכַנֵּם בְּמְאֹתָיִם עוֹלָמוֹת שֶׁל גֵּן
 עֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים, שְׁנֵיאָמַר (שם ו) תְּדַשִּׁים

גַּם יְשָׁנִים הוֹדִי צַפְנָתִי לָךְ. וְדוֹד הַמְּלָךְ, עָלֶיךָ
הַשָּׁלוֹם, נִכְסֶפָה לְבוֹ, כְּשֶׁרָאָה מִעֲלוֹת הַצְּדִיקִים.
אָמַר, רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר
וּתְקַרֵב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לּוֹ לְאָדָם
לְהִזְהַר הוֹאִיל וְנִשְׁמַת אֵל בְּאֶפְיוֹ, לְהִתְהַרֵר
מִעֲוֹנוֹתָיו וּלְעֵינַי בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא יִחְטֵא לְפָנָי קוֹנוֹ,
לְמַעַן תִּהְיֶה מִעֲלָתוֹ עִם שְׂאֵר הַצְּדִיקִים, וְלֹא יִמָּצֵא
מוֹחָה בְּיָדוֹ בַּעֲלוֹתוֹ לְרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה'.

וּמִמֵּי אֵתָה לְמַד? מִן הַתְּבָחָה. בֵּא וּרְאֵה, מַהוּ
שְׂכָתוֹב (בראשית ז) וַיִּבְאֵרוּ אֵל נַח אֶל הַתְּבָחָה?
בְּלֹא רְשׁוֹת. שָׂאֵמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָם הָעוֹפּוֹת
וְהַחַיּוֹת וְהַתְּבַחְמוֹת שְׂלֹא חָטְאוּ, הֵם בָּאִים וְהַתְּבָחָה
קוֹלְטָתָן. וְאוֹתָם שְׂחָטְאוּ, הַתְּבָחָה דוֹחָה אוֹתָם
לְחוּץ. וְכֵן הַתְּבָחָה שְׂחָטְאוּ עֵץ יָבֵשׁ כֶּף - פְּתַחֵי
הַשָּׁמַיִם וְשׂוֹמְרֵיהֶם, וְשׂוֹמְרֵי הַמְּשֻׁמְרוֹת, וְכִסֵּא
הַכְּבוֹד, שְׂיֵשׁ בָּהֶם רְשׁוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה

לְהִיּוֹת קוֹלָטִים לְמִי שְׁלֹא חָטְאוּ, וְלְהִיּוֹת דּוֹחִים
לְמִי שְׁחָטְאוּ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, נַח מְקַטְנֵי אַמְנָה חָיָה, שְׁלֹא חָיָה
מֵאַמִּין שְׂיִבֵּא חֲמַבּוּל, וְלֹא נִכְנַם לִיתְבָּה עַד
שְׁחַמִּים דְּחַקוּחַו, שְׁנֵאֲמַר (שם) וַיָּבֵא נַח מִפְּנֵי מִי
חֲמַבּוּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, בְּשֵׁהוֹרִיד חֲקָדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הַמַּיִם, הוֹרִידֵם בְּתַחֲלָה בְּרַחֲמִים,
בְּדִי לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם, שְׂאֵם יָשׁוּבוּ - יִקְבְּלֵם. מִשְׁמַע
שְׁכַתּוּב בְּתַחֲלָה (שם) וַיְהִי תַגְשָׁם, וְלַחֲלֹן הוּא אוֹמַר
(שם) וַיְהִי חֲמַבּוּל. שְׂאֵם יַחֲזְרוּ יִהְיוּ גְשָׁמֵי בְּרָכָה. לֹא
חֲזָרוּ - חָיָה מִבּוּל.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׂבוּעָה נִשְׁבַּע חֲקָדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׂאֵינּוּ חֲפִיץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רָשָׁעִים, שְׁנֵאֲמַר
(יחזקאל לג, יא) חַי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת
חֲרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדְּרָכּוֹ וְחָיָה וְכוּ'. וְחָיָה
- בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, חֲעוֹלָם חָיָה וְחֲעוֹלָם חָבֵא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרֵי הַבְּנִים שְׂאוֹמְרִים לָהֶם
 בְּדָ: וְהָשִׁיבוּ וְחִיו, (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ
 מִדְּרֻכֵיהֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כִּי
 הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתַתְּן שֶׁל רְשָׁעִים, אֲלֵא שֶׁיִּחְזְרוּ
 בְּתִשׁוּבָה לְמַעַן יִחִיו.

רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח, (איו"ב י"א, ב) וְעֵינַי רְשָׁעִים הַתְּכַלִּינָה
 וּמְנוּס אָבֵד מְנַהֵם וְתִקְוַתָּם מִפַּח נֶפֶשׁ. מִשָּׁל
 לָמָּה תִדְבָּר דּוֹמָה? לְכַת לְסֻטִים שְׁהִיו שׁוֹדְדִים
 בְּהָרִים. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גִּיסוֹתָיו,
 וְתַפְסוּם וְהַנִּיחוּם בְּמַגְדָּל גְּבִיָּה. וְהִיוּ בָהֶם פְּקָחִים.
 אָמְרוּ, יִדְעֵנוּ בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ שְׁעֵשִׂינוּ מַעֲשִׂים רָעִים
 וְלֹא יִכְלָנוּ לְהִנָּצֵל. מָה עָשׂוּ? חָפְרוּ חֲפִירָה אַחַת
 בְּמַגְדָּל, וַיָּצְאוּ וּבְרָחוּ לָהֶם. טַפֵּשׁ אֶחָד הָיָה
 בֵּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת הַחֲפִירָה, וְלֹא רָצָה לָנוּס
 לְהַמְלִיט.

לְמַחַר בָּא הַמֶּלֶךְ לְרֹאוֹת אֶת הַמַּגְדָּל וְאֶת
 הַלְסֻטִים. רָאָה אֶת הַחֲפִירָה שְׁעֵשׂוּ וְנָסוּ
 וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה: שׁוּטָה, חֲבֵרִיךָ בְּרָחוּ בְּזוֹ

הַחֲפִירָה וְנִמְלָטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לָהֶם
 עוֹד, אֲבָל אַתָּה שָׂרְאִיתָ אֶת הַחֲפִירָה וְלֹא רָצִיתָ
 לְהַמְלִיט, יִנְקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר כֵּן יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל
 עֵץ!

כָּךְ הִלַּסְטִים, אֵלֹו הַרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחְשָׁבִים.
 הַרְשָׁעִים הַפְּקָחִים מַה הֵם עוֹשִׂים? אוֹמְרִים:
 אֲנוּ חָטְאֵנוּ לְמַלְךָ, אָנָּה נִמְלִיט מִדִּינֵנוּ? אֲבָל נִפְתַּח
 דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה, וְנִבְקַשׁ רַחֲמִים, וְנִבְרַח וְנִמְלִיט, וְכָךְ
 עָשׂוּ. הַטְּפָשִׁים מַה הֵם עוֹשִׂים? רוֹאִים דְּרָךְ
 הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לְפָנֵיהֶם, שֶׁפְּתַחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלָטוּ
 מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹצִים לְהַמְלִיט.

אוֹמֵר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שׁוּטִים, אֲחִיכֶם
 בָּרַחוּ וְנִמְלָטוּ בְּאוֹתוֹ דְּרָךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה
 שֶׁפְּתַחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם. אֲבָל
 אַתֶּם, עֵינֵיכֶם שָׂרְאוּ הַחֲפִירָה, דְּרָךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ
 לְפָנֵיכֶם, וְלֹא רָצִיתֶם לְהַפְּנִים בְּתוֹכוֹ וּלְנוֹם
 וּלְהַמְלִיט - מַה כְּתוּב בָּהֶם? וְעֵינֵי (דף כח ע"ב) רְשָׁעִים
 תִּכְלִינָה. שָׂרְאוּ הַדְּרָךְ פְּתוּחַ, וּמְנוֹם אֲבָד מִנְהֶם -

שְׁלֵא רְצוּ לָנוּם וּלְהַמְלִיט. וְתִקְוֹתֵם מִפֶּח נָפֶשׁ -
לְעוֹלָם הַבָּא.

כִּי דוֹר הַמַּבּוּל, רָאוּ לָנֶח עוֹשֶׂה הַתִּבָּה, וּמִתְרָה
בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אֹתוֹ נִכְנָם לַתִּבָּה - וְלֹא
רְצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְעֵינֵי רְשָׁעִים
תִּבְלִינָה וּמְנוּם אֲבָד מִנְּהֵם - שְׁלֵא רְצוּ לָשׁוּב וּלְנוּם
מִדִּינֵי, וְתִקְוֹתֵם מִפֶּח נָפֶשׁ - שְׁלֵא יִקְוֹמוּ לְיוֹם
הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (שם כו) הִרְפְּאִים יְחוּלְלוּ מִתַּחַת מַיִם
וְשִׁכְּנִיהֶם.

וַיִּחַל נֶח אִישׁ הָאָדָמָה (בראשית ט). אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאָדָמָה? שְׁנַת־יִשְׁבָּה מִמֶּנּוּ
הָאָדָמָה, כְּלוּמַר אֲדוֹן הָאָדָמָה. חֲכָמִים אוֹמְרִים,
אִישׁ הָאָדָמָה - לְפִי שֶׁבִשְׁבִּיל עֲמָדָה הָאָדָמָה
בְּכַחַה וְטַבְעָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה, כט) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ
וּמִמַּעֲצוֹן יְדִינוּ מִן הָאָדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. תִּדַע
לָהּ, כִּינּוֹן שְׁחָטָא אָדָם, נִתְאַרְרָה הָאָדָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר
(שם ה) אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעִבּוּרָהּ. וְעֲמָדָה בְּקַלְלוֹתֶיהָ,
עַד שֶׁבָּא נֶח וּבָטַל הַקְּלָלָהּ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא רַבָּה, בְּשַׁעַה שְׂאֵמַר
 הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא לְנַח צֵא מִן הַתְּכָה,
 אָמַר לְפָנָיו: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאן אֵינְא? אֵינְא
 לְאַדְמָה שְׁנַתְּאַרְרָה? וּמִפְּנֵי שְׁנַתְּאַרְרָה, אָבְרוּ
 שׁוֹכְנֶיהָ, וְנַתְּאַרְרוּ כֻלָּם וְנַתְּמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוּשׁ
 פְּרוּךְ הוּא: לֹא כָף אַתֶּם, אֵלָא (שם ט) שְׂרַצוּ בְּאַרְץ
 וּרְבוּ בָהּ. הַאֲחֵרִים אָבְרוּ בָהּ, אֲכַל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ
 וְשְׂרַצוּ בָהּ.

וְעַם כָּל זֹאת לֹא נִתְיָשֵׁב בְּלִבּוֹ, וְהֵעֲלָה עוֹלוֹת,
 שְׂנַאֲמַר (שם ח) וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ
 שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ
 הוּא: הֲרִי לָךְ מַה שְׂשַׁאֲלָתָ - לֹא אִסַּף לְקַלֵּל עוֹד
 אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹר הָאָדָם. אִזּוּ נִתְיָשֵׁב בְּלִבּוֹ.
 וּלְפִיכֹךְ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, שְׁנַתְּנָן נַפְשׁוֹ וּלְבוֹ
 עָלֶיהָ לְהוֹצִיאָהּ מִן הַקְּלָלָה. וַיֵּשׁ שְׂאוּמְרִים
 שְׁנַתְּעִסְק בְּעֵסְקֵי הָאֲדָמָה.

וַיִּטַּע כָּרֶם (שם ט, כ) - גִּפְּוֹן גְּרוּשָׁה מְצֵא, שְׁנַתְּגַרְשָׁה
 מִן עֵדֶן, וּבְיוֹמוֹ נִטְעָה וְנִשְׁתַּנְּשָׁה, שְׂנַאֲמַר

(ישעיה י"ז) בְּיוֹם נִטְעַד תִּשְׁגְּשְׁגִי. רַבִּי אֹמֵר, נִפְּן הִיְתָה, וְשָׁנְתָנְרָשָׁה מִנּוּן עֲדוֹ, וְעֲנֵכִיָּה עֲמָה, וְסַחַט אֹתָם, וְשָׁתָה מִן חַיִּיז, וְנִתְנַל.

רַבִּי בּוֹן פֶּתַח, (ויקרא י, ט) וַיִּדְבֵּר ה' אֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר יִיז וְשִׁכַּר אֶל תִּשְׁתֵּת אֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתְךָ בְּכֹאכֶם אֶל אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֵיכֶם. וְשֹׁמֵר רַבִּי אֶבּוֹן, אִיז בְּכָל הָעוֹלָם דְּבַר שְׁמִתְנָאָה לְבוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בְּיִיז. וְזָה הָיָה עֲנֻשָׁם שֶׁל נְדָב וְאֶבִּיהוּא, שְׁאֶכְלוּ וְשָׁתוּ וְנִבְּהָ לְפָם, וְזָהוּ (ויקרא י, א) אִישׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם.

וְקָדָם זָה הָיָה נִגְזָר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת תְּדִין לְשַׁלַּח יָד בָּהֶם, שְׁנֵאמַר (שמות כד) וְאֶל אֶצִּילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שַׁלַּח יָדוֹ, אִם עַל פִּי שְׁנִגְזָר דִּינָם לְשַׁלַּח יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה עֲנֻשָׁם? מִשּׁוּם (שם) וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. נִכְנְסוּ, בְּשִׁאכְלוּ וְשָׁתוּ, וְנִגְזָר עֲנֻשָׁם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה.

וְלֹאֲחֵר בֵּן רָאוּ שֶׁלֹּא שַׁלַּח יָד בָּהֶם בַּפַּעַם הָרֵאשׁוֹנָה, עָשׂוּ גַם בֵּן בְּשִׁנִּיָּה, וּמִבֵּין

שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יֵצְאוּ לַחֵב וְנִשְׂרְפוּ. כִּי לְכַד הָיוּ
הַכְּרוּבִים מְכֻוָּנִים, כְּנֶגֶד אוֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר כְּנֶגֶן
עֵדֶן.

וְלֵאחֶר שְׁמִתּוּ, צְוֶה לְאַהֲרֹן וְלַכֹּהֲנִים הַבָּאִים
אַחֲרָיו לְהִמָּנַע עֲצָמָם מִן הַיָּיִן כְּבוֹאֵם אֶל
אֹהֶל מוֹעֵד, כִּדְרֵי שְׁלֵא יִכְנָסוּ וְיִמָּצֵא לָכֶם כְּגֵאוֹת
וּבְגִסוֹת הַרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, שְׁנֵי עֲנִינִים הֵם שְׂאוֹן מִתִּישָׁבִים יַחַד -
יָיִן, וְעִבּוּדַת הַשָּׁמַיִם. שְׁשָׁנֵינוּ שָׁם, שְׁתּוּי אֶל
יִתְפַּלֵּל, וְכֵן שְׂכוֹר אֶל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל -
תִּפְּלָתוֹ תוֹעֵבָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׂכוֹר הַמִּתְפַּלֵּל כְּאֵלוֹ עוֹבֵד
עִבּוּדָה זָרָה. וּמִנֵּין לָנוּ? מִחֲנֻתָה, שְׂפָתוֹב
(שְׂמוּאֵל א) וַיִּחַשְׁבֶּהָ עָלַי לְשִׁכְרָה. וְהַשִּׁיבָה וְאָמְרָה, אֶל
הַיָּהוָה אֵת אֲמַתְךָ לְפָנַי בַּת בְּלִיעֵל. וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי,
כָּתוּב כָּאֵן בַּת בְּלִיעֵל, וְכָתוּב שָׁם (דְּבָרִים יג) יֵצְאוּ
אֲנָשִׁים בְּנֵי בְּלִיעֵל. מַה לְּהֵלֵן עִבּוּדָה זָרָה - אֵף כָּאֵן
עִבּוּדָה זָרָה.

אמר רבי יצחק, אין לך אנשים שנקראים
 קדושים פרט לאותם פרושי יין, שכתוב
 (במדבר ו) כל ימי הזירו לה' קדוש יהיה.

ואמר רבי יצחק, איך לך יין שנקרא יין טוב
 ביינה של ארץ ישראל, ויותר על כלם
 היין של הגליל העליון, שאין איש יכול לעשות
 ממנו חצי לוג.

רבי אלעזר בר רבי שמעון הלך לראות את רבי
 יוסי בן רבי לקוניא חמיו. נתנו לו לאכל
 עגלה משלשת רבה. פתח לו חבית יין אחת, חמיו
 מוזג - והוא שותה, מוזג - והוא שותה. אמר לו,
 אפשר ששמעת מאביך כמה הוא שעורו של בוס?
 אמר לו, כמות שהוא, אחת בחמין ואחת בצונן,
 אבל לא שערו רבנן בבוסק שהיא קטנה, וכיינך
 שהוא טוב, וכמעיו שהם רחבות.

ואמר רבי יהודה. מבלבל ברעתו היה נח כשיצא
 מן התבה בדירור עם החיות והרמשים
 והשרצים, ומפני ששתה מעט יין, נשפר ונתגל.

וַיֹּאמֶר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא בְּנֵעַז וְסָרְסוּ. הַקִּיץ מֵיֵינוּ,
 וּמֵצֵא עֲצָמוֹ מִסָּרְס, שְׂפָתוֹב (בראשית ט, כב)
 וַיִּקֶּץ נֹחַ מֵיֵינוּ וַיַּדַּע אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן.
 אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֹאמַר, אֶלָּא אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ,
 שְׂסָרְסוּ. וּלְפִיכֹךְ קָלְלוֹ, שְׁנֵאמַר (שם) אָרוּר בְּנֵעַז
 עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחִיו.

רַבִּי פִתְחִי, (שם ה, כא) וַיִּרְחַח ה' אֵת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר
 לֹא אֶסַּף לְקַלֵּל עוֹד אֵת הָאָדָמָה בְּעֵבוֹר
 הָאָדָם. בְּשִׁינֵא נֹחַ מִן הַתִּבָּה, פִּתַּח עֵינָיו, וַרְאָה
 אֵת כָּל הָעוֹלָם כֵּלֹו תָרַב. הַתְּחִיל בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם.
 אָמַר, רַבּוֹנוּ שָׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חַטָּאת הָאָדָם
 אוּ בְשִׁבִיל הַשּׁוֹמְטִים תֵּאבֵד עוֹלָמְךָ? לָמָּה בְּרָאֲתֶם,
 אוּ זֶה אוּ זֶה. יֵשׁ לְךָ לַעֲשׂוֹת - אוּ שְׂלֹא תִבְרָא
 אָדָם, אוּ שְׂלֹא תֵאבֵד הָעוֹלָם. הֵעֲלָה עוֹלוֹת, וְקָם
 וַהֲתַפְּלִל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ תְּרִיחַ עָלָה לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רִיחֹת עָלוּ לְפָנָיו: רִיחַ עוֹלָתוֹ,
 וְרִיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרִיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רִיחַ

בְּעוֹלָם שְׁנוֹת לְפָנָיו כְּאוֹתוֹ הָרִיחַ. וּלְפִיכֹךְ צְוָה
 וְאָמַר (במדבר כח, א) רִיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
 בְּמוֹעְדוֹ. כְּלוּמַר, רִיחַ שֶׁהַקְרִיב נַח לְפָנָי, תִּשְׁמְרוּ
 לְהַקְרִיב לִי, רִיחַ עוֹלָה וְתַפְלָה וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אֵיבּוֹ אָמַר, נַח חָכֵם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לְחַיִּישַׁת
 וְצַפְצוּף כָּל הַנְּבֻרָאִים וְרַמְיֹתָם, וְכִשְׁהָיָה
 בַּתְּבָה, אָמַר: יוֹדַע אֲנִי שְׂאִין פִּקֵּחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ
 הָעוֹרֵב לְדַעַת מִמֶּנּוּ סִימָן בְּעוֹלָם, מִיָּד (בראשית ת, ז)
 וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, (דף כט ע"א) וַאֲיֵךְ עוֹשֶׂה כֹּךְ? וְתַרִּי אָמַר
 רַבִּי בּוֹ, אָסוּר לְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הַמְּנַחֲשִׁים
 בְּעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וְתַרִּי הוּא בְּכֻלָּל (ויקרא יט) לֹא
 תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲזוּבֵנּוּ, אֲפֹלוּ כָּל נַחוּשׁ בְּעוֹלָם.

אֵלֵא, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב?
 שְׂאָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מַצְטַעֵר הָיָה נַח יוֹתֵר עַל
 אֲבָדֵן הָעוֹלָם. אָמַר: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, יִדְעֵתִי כִּי
 אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רַחֲמָתְךָ עַל עוֹלָמְךָ, וְנִהְפָּךְ
 רַחֲמָנוּתְךָ לְאַכְזָרוֹת. אַתָּה לֹא רַחֲמָתְךָ עַל בְּנֵיךָ,

יֵצֵא זֶה שְׂאִינוּ מְרַחֵם עַל בְּנָיו, וְנִהְפֵךְ לָהֶם
לְאִכְזָרִי. וּלְפִיכֶךָ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רָמֵז הוּא שְׂרָמֵז.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי לֹא כָתוּב בּוֹ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים
הָיָה, וְהֵאִיךְ תִּטְיִחַ דְּבָרִים בְּלִפְי מַעְלָה?
אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מֵרַב צִעְרוּ הוּא שְׂאֵמַר, שְׁהָרִי
שְׂנִינֵי, מִנֵּינ שְׂאִינ דְּנִינ אֶת הָאָדָם לְפִי צִעְרוּ?
שְׂנֵאָמַר (אִיב לֵד) אִיב לֹא בִדְעַת יְדָבֵר וּדְבָרֵיו לֹא
בְּהַשְׁבֵּל. אִתָּה עַל פִּי שְׁהִטִּיחַ דְּבָרִים בְּלִפְי מַעְלָה,
אִינ דִּינֵוּ בְּמִזִּיד, אֶלְא בְּאָדָם בְּלֹא דַעַת, לְפִי צִעְרוּ.

וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לְהִלְךְ בְּשְׁלִיחוֹתֵוּ, מִפְּנֵי שְׂמִתְקֹן
הוּא לְשְׁלִיחוֹת אַחֲרַת - לְפָרְנָם אֵלֶיהוּ,
שְׂנֵאָמַר (מַלְכִים-א יז) וְהָעוֹרֵבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר,
וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוֹתֵוּ, (בְּרֵאשִׁית ח) עַד יִבְשֹׁת
הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שְׁתָּיָה עַל יְדֵי שְׁבוּעַת אֵלֶיהוּ.
כִּיּוֹן שְׂרָאָה נַח שְׂלֹא עָשָׂה כְּהִנֵּן, שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, שְׂנֵי עֲנִינֵי רָמֵז בָּהּ, אַחַד - שְׂכָתוּב
(חוֹשֵׁעַ ז) כִּיּוֹנָה פּוֹתָה אִינ לֵב. כְּלוּמַר, מֵרַב
צִעְרֵי אִינ לְבִי עָמִי וְנִכְפָּתָה. אַחֲרַת - אָמַר נַח, אִינ

בְּכָל הָעוֹפוֹת שִׁיִּסְבֹּל מִיַּתְתָּהּ בְּלֹא סְרָבָנוֹת כִּיּוֹנָה,
 וּלְפִיכָךְ נִמְשָׁלוּ יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹנָה. אָמַר נַח, כָּךְ נֹאֶה
 לָנוּ לְסֹבֵל הַכֹּל בְּלִי סְרָבָנוֹת, וּלְפִיכָךְ וַיִּשְׁלַח אֶת
 הַיּוֹנָה.

אֲשֶׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, מַה הַשִּׁיב הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַח,
 בְּשִׁינְאָה מִן הַתְּבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרַב
 וְהַתְּחִיל לְבָבוֹת עָלָיו, וְאָמַר: רַבּוֹנוּ שָׁל עוֹלָם,
 נִקְרָאתָ רַחוּם, הֲיָה לָךְ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ?

הַשִּׁיב הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רוּעָה שׁוֹמֵה, בָּעֵת
 אֲמַרְתָּ אֶת זֶה, וְלֹא בְּזִמְנֵי שְׂאֵמְרָתִי לָךְ
 בְּלִשׁוֹן רַכָּה, כִּי אֶתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה,
 וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל כּוֹ' לְשַׁחַת כָּל בָּשָׂר
 כּוֹ', עָשָׂה לָךְ תְּבַת עֲצִי גִפְרִי. כָּל זֶה הַתְּעַכְבְּתִי
 עִמָּךְ, וְאֲמַרְתִּי לָךְ בְּדִי שְׂתַבְּקֵשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם,
 וּמֵאֵז שִׁשְׁמַעְתָּ שְׂאֵתָה תִּנְצֵל בַּתְּבָה, לֹא נִכְנָסָה
 בְּלִבְךָ רַעַת הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ תְּבָה וְנִצַּלְתָּ. וְכָעֵת
 שִׁנְאַבְד הָעוֹלָם, פְּתַחְתָּ פִּיךָ לְדַבֵּר לְפָנַי בְּקַשּׁוֹת
 וְתַחֲנוּנִים!?

בִּיּוֹן שְׂרָאָה כֶּךָ נַח, הַקָּרִיב עוֹלוֹת וְקָרְבָּנוֹת,
שְׂכָתוֹב (שם ה) וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
וּמִכָּל הָעוֹף הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֹלֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֵּיא וְרֵאָה מַה בֵּין הַצְּדִיקִים שְׁהִיּוּ
לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כֶּךָ וּבֵין נַח. נַח לֹא הִגִּן עַל
דוּרוֹ וְלֹא הִתְפַּלֵּל עָלָיו כְּאַבְרָהָם. שְׂפִיּוֹן שְׂאֵמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם (שם יח, ב) וַעֲקַת סְדוּם
וַעֲמֹרָה כִּי רָבָה, מִיָּד - וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר,
וְהִרְבָּה דְבָרִים כְּנִגְדַּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁשָּׂאֵל
שְׂאֵם יִמְצֵא שָׁם עֲשָׂרָה צְדִיקִים שְׂיִכַּפֵּר לְכָל הַדּוֹר
בְּשִׁבְלֵם. וְחָשַׁב אַבְרָהָם שְׁהִיּוּ עֲשָׂרָה בְּעִיר, עִם
לוֹט וְאַשְׁתּוֹ וּבְנָיו וּבְנוֹתָיו וַחֲתָנָיו, וְלִבְּנֵי לֹא
הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

בֵּיא מִשָּׁה וְהִגִּן עַל כָּל הַדּוֹר. בִּיּוֹן שְׂאֵמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה, יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ, סָרוּ מִתּוֹר
מִן הַדְרֵךְ - מַה כְּתוּב בּוֹ? (שמות לב) וַיִּחַל מִשָּׁה. מַהוּ
וַיִּחַל? מִלְּמַד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאַחֲזוּתוֹ חִלְתָּה.
חֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא הִנִּיחַ מִשָּׁה לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן
העולם הבא, שפֿתוב (שם) וְעָתָה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם
וְאִם אֵין מִחֲנִי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִבְּאֵן, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם
לוֹלֵי מִיָּשָׁה בְּחִירוֹ עֹמֵד בַּפָּרִץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל
הַצַּדִּיקִים הִגְנוּ עַל דוֹרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין
לְשֵׁלֵט בָּהֶם.

וְנַח הַתְּעַבֵּב עִמּוֹ הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ
רַבּוּי דְבָרִים שָׁמָּה יִבְקֹשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלֹא
הַשְׁגִּיחַ וְלֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתִּבְחָה
וַנֶּאֱבָר כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָיוּ יוֹשְׁבִים בְּפִלְכֵי
מְבֻרְיָה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי, מָה רָאָה נַח
שֶׁלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דוֹרוֹ? אָמַר לוֹ, אִפְלוּ הוּא
לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שְׂיִמְלֹט. מִשָּׁל לְמוֹצֵא אֲשַׁכּוּל
עֲנָבִים שְׂאִינָם מְבַשְּׁלִים בֵּין הַבְּסָרִים, שְׂאִלוּ הָיָה
בֵּין עֲנָבִים מְבַשְּׁלִים, לֹא הָיוּ כְּלוּם.

מִשְׁמָע שְׂכֵתוֹב (בראשית ז) כִּי אֹתָךְ רָאִיתִי צְדִיק
 לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה. שְׁהִיָּה לוֹ לֹאמֵר צְדִיק
 לְפָנַי, מֵהוּ בְּדוֹר הַזֶּה? כְּלוּמַר, לְפָנַי הַדּוֹר. וּלְפִיכֹךְ
 לֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים. אָמַר בְּלִבּוֹ: וּלְוָאֵי שְׂאֵבִקֵּשׁ
 רַחֲמִים עָלַי וְאַמְלִט, וְכָל שְׂכֵן שְׂאֵת־פִּלֵּל עַל
 אַחֲרָיִם.

אַחַר כֵּךְ אָמַר רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, עַל כָּל זֶה הָיָה לוֹ
 לְבִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם מִלְּפָנַי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁנוּחַ לוֹ מִי שְׂאוּמֵר טוֹב עַל בְּנָיו.

מִנֵּיִן לָנוּ? מִגְּדַעוֹן בֶּן יוֹאֵשׁ, שְׁלֹא הָיָה צְדִיק וְלֹא
 בֶּן צְדִיק, וּמִשּׁוֹם שְׂאֵמֵר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, מֵה
 בְּתוֹב בּוֹ? (שׁוֹפְטִים ז) וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לֵךְ בְּכַחֲךָ זֶה
 וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִדְּיָן. מֵהוּ בְּכַחֲךָ זֶה?
 הַטּוֹבָה הַזֹּאת שְׂאֵמֵרְתָּ עַל בְּנֵי, יְהִיָּה לְךָ כַּח גְּדוֹל
 לְהַצִּילֵם מִיַּד מִדְּיָן.

וְעוֹד אָמַר רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, אַף עַל פִּי שְׁהִיָּה צְדִיק
 גְּדוֹל מְכַל הָעוֹלָם, וַיֹּאמֶר רַע לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אִם מִלְּשִׁינוֹת עַל יִשְׂרָאֵל - עֲנֵשׁוּ גְדוֹל

מִכָּלֶם, וְלֹא מִצְאָנוּ צְדִיק טוֹב כְּאֵלֵיהוּ כָּכָל הַיּוֹר,
וּמִשׁוֹם שָׁאֵמַר מִלְּשִׁינוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂכַתוֹב כִּי
עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת
נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בְּחָרֶב, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֲרַע הַרְבֵּה
לְפָנָיו.

בֵּיא וְרֵאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, וַיִּכְטַ וְהִנֵּה מְרַאשְׁתֵּינוּ
עֲנֵת רְצָפִים. מַהוּ רְצָפִים? אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כָּעֵת רָאוּי לֶאֱכֹל מִי שָׁאֵמַר מִלְּשִׁינוֹת עַל
בְּנֵי.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַה שְׂכַתוֹב וַיִּלְךְ בְּכַח הָאֲכִילָה
הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר
הָאֵלֵהִים חֲרָבָה, וְכִי בְּכַח אֲכִילַת עֲוֹנֹת רְצָפִים
הָלַךְ אֶת כָּל זֶה?

אֱלֵא, אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַשְּׁלִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא תְּרִדְמָה עַל אֵלֵיהוּ, וְהִרְאָהוּ עֲנִינּוֹ שֶׁל
מִשָּׁה שֵׁיִשֵּׁב לְפָנָיו אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לַיְלֹת,
וּמֵאֵז שֶׁהָיָה שָׁם, עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֶגְלָה. וּמִשׁוֹם
שֶׁהָיָה אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לַיְלֹת שֶׁלָּחֵם לֹא

אֶכֶל וּמַיִם לֹא שָׁתָה, לֹא זָז מִמָּשָׁם עַד שֶׁמָּחַל לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ לְאַלְיָהוּ, כִּי הָיָה לָךְ לַעֲשׂוֹת, וְעוֹד הָיָה
לָךְ לְהִרְאוֹת שָׁהֵם בְּנִי, בְּנֵי אֱהוֹבֵי, שֶׁקָּבְלוּ
אֶת תּוֹרַתִי בְּהַר חוֹרֵב! וְזָהוּ שְׁכַתוֹב וַיִּלָּךְ בְּכַח
הָאֲכִילָה (דף כ"ב ע"ב) הֵתִיא אֲרַבְעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה,
שָׁרְאָה אֶת עֵינָיו שֶׁל מִשָּׁה שֶׁהִשְׁתַּחֲהָ לְפָנָיו
אֲרַבְעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לַיְלוֹת. וְהָעֵינָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל
- שֶׁקָּבְלוּ הַתּוֹרָה בְּהַר חוֹרֵב, וְזָהוּ שְׁכַתוֹב עַד הַר
הָאֱלֹהִים חוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא זָז אֲלֵיָהוּ מִמָּשָׁם, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע
לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל
יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מְקַדֵּם
וְאוֹמֵר לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּי וְכִי עָשָׂה
עִבְשׁוֹ פְּלוֹנֵי. וְאֵינּוּ זָז מִמָּשָׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ זְכוּתוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ אָדָם, שְׁכַתוֹב (מלאכי ג, טז) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוּרוֹתָיו
לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּינִי, מָה הָיָה עֲנָשׁוֹ שֶׁל נֹחַ?
שֵׁיצָא חֲגֵר בְּרַגְלָיו מִן הַתְּבֵּה, וְשָׁכַב
וּנְתִיבָהּ, וְהִתְלוּצֵץ עָלָיו בָּנוּ, וְעָשָׂה לוֹ מַה שֶּׁעָשָׂה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא וּרְאֵה פֶּמָה יֵשׁ לְאָדָם לְלֶכֶת
בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל. בֵּא וּרְאֵה, מִפְּנֵי שֶׁנִּטַּל יַעֲקֹב
הַבְּרָכוֹת מֵעֵשׂוֹ בְּרִמְאוֹת, הֲרִי לָךְ שְׂלֵא נִתַּן רְשׁוֹת
לְשׁוֹם אִמָּה בְּעוֹלָם לְהַשְׁתַּעֲבֵד בְּיִשְׂרָאֵל וּזְלָתִי
אִמָּה שֶׁל עֵשָׂו.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נִטַּל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת שֵׁם בֶּן נֹחַ, וְהִפְרִישׁוּ לְכַהֵן עֲלִיּוֹן
וּלְיִשְׂרָאֵל, וְהַשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מִלְכִּי
צְדָק מֶלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יַפֶּת אָחִיו לֹמֵד תּוֹרָה מִפְּנֵי
בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְלָמַד תּוֹרָה בְּמִדְרָשׁוֹ
שֶׁל שֵׁם, וְנִתְעַסֵּק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם,
וְנִשְׁתַּכְּחוּ כָּל הָאֲחֵרִים. בֵּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנַי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיִּשְׂרָה שְׂכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ
שֶׁל שֵׁם, וְהוֹדָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קי) אֲתָה כַהֵן
לְעוֹלָם עַל דְּבָרְתֵי מִלְכִּי צְדָק.

אמר רבי יוחנן, והלא יפת הוא הגדול, למה שם
 נטל הכהנה? בשביל שהיה תמיד עוסק
 בתורה ופרש מדרכי העולם. ומאיין תיה לו תורה?
 אלא אדם הראשון ידע התורה, והניחה בקפלה
 לשת בנו, ואחר כך באה ליד חנוה, עד שבא
 לשם, והיה מתעסק תמיד בה.

אמר לו רבי יוסי, אם התורה היתה במדרשו של
 שם, למה הצרך הקדוש פרוף הוא לצוות
 לבני נח אותן שבע מצוות שנצטוו, שהרי בתורה
 נכתבו קדם לבין? אלא, אמר רבי יצחק, בשעה
 שהמבול בא לעולם ונכנסו לתבה, מרב צערם
 נשתכחה משם, עד שבא הקדוש פרוף הוא וחדש
 להם אותן שבע מצוות.

אמר רבי יוסי, חם ושלום, לא נשתכחה התורה
 מפניו. אלא אמר הקדוש פרוף הוא, אם
 אמר להם שישמרו כל תורתני, יפרקו כל העל
 מהם, באחרים שאמרו (איוב כ"א) ודעת דרכיך לא

חֲפָצָנוּ, אֵלֶּא אֵתָּן לָהֶם דְּבָרִים מוֹעֲטִים וַיִּשְׁמְרוּ
אוֹתָם.

עַד שִׁיבֵא מִי שִׁישְׁמַר בְּלֹה, וְהוּא אֲבָרְהָם, שֶׁנֶּאמַר
(בראשית כו) עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרְהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר
מִשְׁמֵרָתִי מִצֹּתֵי חֻקֹּתַי וְתוֹרָתִי. שְׁכִינֹן שְׁלֹמֹד
מִשֵּׁם הַתּוֹרָה, קִבֵּל עַל עֲצֻמוֹ שִׁישְׁמַר הַתּוֹרָה בְּלֹה,
וּלְפִיכֹךְ בִּרְר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַע מִצְוֹת
מִן הַתּוֹרָה בְּדִי שִׁישְׁמְרוּ אוֹתָם.

רַבִּי פֶתַח, בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֵרֶב. שֶׁאָמַר רַבִּי פְּנִיחָם,
כְּתוּב וַיֹּאמֶר דָּוִד כּו' קוֹמוּ וְנִבְרַחָה כִּי לֹא תִהְיֶה
לָנוּ פְּלִיטָה מִפְּנֵי אֲבִשְׁלוּם. וְאִם עַל פִּי שְׁפָרַח, מַה
כְּתוּב בּו? (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּכָרְחוּ מִפְּנֵי
אֲבִשְׁלוּם בָּנוּ. וְאִם עַל פִּי שְׁהִיָּה בּוֹרַח וְנִגְרָשׁ
מִמְּלָכוֹתָיו, לֹא מִנַּע עֲצֻמוֹ מִלּוֹמַר שְׁיָרַח לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלָשׁוּב וּלְהַתְחַנֵּן לְפָנָיו. וַיִּשְׁלַח
אֶת הָעֵרֶב, וְהוּ דָּוִד, שְׁהִיָּה קוֹרָא עִמָּהֶם תָּמִיד
בְּעוֹרֵב.

דָּבָר אַחֵר, הָעוֹרֵב שָׁבָא מִיְהוּדָה שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב,
 שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מג) אֲנֹכִי אֶעְרָבְנֹו. כְּתוּב
 הָעֵרֵב, בְּלִי וְאִ"ו. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ
 עוֹרֵב? שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּחָרִים בְּעוֹרֵב. וְהִינוּ שֶׁאֶמַר
 לְשֵׂאוֹל בְּאֲשֶׁר יִרְדֵּף הַקָּרָא בְּחָרִים. אָמַר לוֹ,
 שְׂמַתֵּנִי לְהִיּוֹת בְּקוֹרָא בְּחָרִים. כְּתוּב כָּאֵן קָרָא,
 וְכְתוּב שָׁם (תהלים קמז) לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ.

וְאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, בָּא וְרֵאֵה מַה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה
 לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. שָׁלַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְדוֹד וּגְרָשָׁהוּ מִמְּלָכוֹתָו, וּמִיָּד שָׁב בְּתִשׁוּבָה לְפָנָיו
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, וְאֶפְלוּ
 מִנְּשָׂה מִלֶּךְ יְהוּדָה, שֶׁהָיָה רָשָׁע, מִיָּד שָׁב בְּתִשׁוּבָה
 לְפָנָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אֲמָנוּת אֲבוֹתָיו,
 וְשָׁב לְמַלְכוּתָו.

וְזָהוּ שָׁבָא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת. וַיִּשְׁלַח אֶת הָעֵרֵב -
 זֶה דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרָא תָּמִיד בְּעוֹרֵב, וְשִׁלְּחָהוּ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּלָכוֹתָו וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמַה
 כְּתוּב בּוֹ? וַיֵּצֵא יֵצוּא וְשׁו"ב, שְׁפָתוֹב (שמואל-ב טו)

וְדוֹר עָלָה בְּמַעְלָה תִּזְיָתִים עָלָה וּבֹכָה וְרֹאשׁ לֹ
 חָפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְנַדָּה עַל
 חַטָּאתָיו וּמִבְּקֵשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וַיֵּדַע כִּי חַטָּאתָיו
 עָשׂוּ לוֹ שְׁנֵשְׁלַח מִמְּלֻכוֹתָיו וְנִגְרָשׁ.

וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר שָׁל חַטָּא גָרַם בְּמִלְכוֹתָיו אִו
 בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה תּוֹלָה הַדָּבָר בּוֹ, וְהָיָה יוֹדֵעַ
 שֶׁהוּא הָיָה גוֹרֵם. עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם, שֶׁהִשְׁיבוּהוּ: לֹא
 עָלֶיךָ הַדָּבָר, אֵלֶּא אֵל שְׂאוֹל וְאֵל בֵּית הַדָּמִים.

בַּא וְרֵאָה, שְׁפָתוֹב (שם כ"א) וַיְהִי רָעַב בְּיַמֵּי דָוִד שָׁלֵשׁ
 שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת פְּנֵי ה',
 שֶׁסָּבַר שֶׁהוּא הָיָה גוֹרֵם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: לֹא עָלֶיךָ זֶה, אֵלֶּא עַל שְׂאוֹל. עַד יִבְשֶׁת
 הַמַּיִם, הָיָה תּוֹלָה הַכֹּל בְּעַצְמוֹ, וּמִיָּד הָיָה שָׁב
 בְּתִשׁוּבָה, וְאִזּוֹ לֹא הִצְרִיךְ לַחֲזוֹר בְּתִשׁוּבָה, שֶׁהַדָּבָר
 לֹא בָּא בְּשִׁבְלֹו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית ח) וַיֵּצֵא יְצוּא
 וְשׁוֹב עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם. שְׂאוֹ לֹא הָיָה הַדָּבָר תְּלוּי
 בּוֹ.

אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות
את ישראל ושלחם לבבל, שנאמר (שם)
וישלח את היונה מאתו, זו בנסת ישראל. ראה
מה פתוב בו - ולא מצאה היונה מנוח לבך רגלה.
שהכביר עליה מלך בבל ברעב ובצמא ובהריגת
צדיקים הרבה, ומשום פךר עליה - ותשב אליו אל
תתבה, וחזרה בתשובה וקבלה.

חטאה בנסת ישראל כמתחלה - ויוסף
להגלותם, שנאמר (שם) ויוסף שלח את
היונה מאתו, בגלות אחרת של יון. שאמר רבי
יהודה גלות יון החשיבה את פניהם של ישראל
כשולי קדרה.

ומרב צערם ודחקם מה פתוב בו? ותבא אליו
היונה לעת ערב. מה זה לעת ערב? שלא
היתה מאירה להם שעת הרוחה כמו שהיה
המעשה בראשונה, ונהרגו צדיקים ונחשך היום,
והעריב להם השמש ולא יכלו לקום מפני הדחק
הרב שהיה עליהם, שנאמר (ירמיה ג, ד) אוי לנו כי

פְּנֵה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב. כִּי פְּנֵה הַיּוֹם - אֵלּוּ
 הֵם הַצְּדִיקִים הַמְּאִירִים בַּשֶּׁמֶשׁ. כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב
 - שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּעוֹלָלוֹת בְּצִיר, וְזָחוּ לְעֵת עָרֵב, וְלֹא
 בְּזִמְן שֶׁמְּאִירִים לָהֶם הַצְּדִיקִים בַּשֶּׁמֶשׁ.

וְהִנֵּה עֲלֶה זֵית טָרַף בְּפִיָּה (בראשית ח). לוֹלֵי שֶׁהֶעִיר
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכְּהֻנִּים שֶׁהָיוּ
 מִדְּלִיקוֹן גֵּרוֹת בַּשֶּׁמֶן זֵית, אֲזִי אָבְדָה ^(דף ל ע"א) פְּלִיטַת
 בֵּית יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם, וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שָׁבָה
 בְּתִשׁוּבָה וְנִתְקַבְּלָה. אָמַר רַבִּי פְּנִיחָם, חוּץ מִן
 הַגְּלוּת הַרְבִּיעִית שֶׁעָדִין לֹא שָׁבָה, וְהַכֹּל תָּלוּי
 בְּתִשׁוּבָה.

וְאָמַר רַבִּי פְּנִיחָם, אֵינִי לֶךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם שֶׁלֹּא
 עָכַב הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת גֵּזֶר דִּינָה שֶׁל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַע שְׁמָטוֹת, וְשִׁבְעָה יוֹבְלוֹת,
 שָׁמָּה תִּחְזַר בְּתִשׁוּבָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם) וַיִּיחַל עוֹד
 שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרֵיהֶם, חוּץ מִתְּרַאשׁוּנִים.

וַיִּשְׁלַח אֶת הַיּוֹנָה - בְּגִלּוֹת אֲדוּם. וְלֹא יִסְפָּה שׁוֹב
 אֵלָיו עוֹד - שֶׁעַד הַיּוֹם לֹא חֲזָרָה בְּתִשׁוּבָה

וְלֹא הֵעִירָה רוּחָהּ. שְׁאֵמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֶלְמְלֵי חֲזָרָה
 בְּתִשׁוּבָה, לֹא נִשְׁאַרָה בְּגִלוֹת יוֹם אֶחָד. רַבִּי
 אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, כָּל הַגְּלוּיֹת שֶׁנִּלְתָּה בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל,
 נָתַן לָּהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְמַן וְקֶזֶז וְנִתְעוֹרְרָה
 תָּמִיד בְּתִשׁוּבָה, וְגִלוֹת הָאֲחֵרוֹן אֵינן לוֹ קֶזֶז וְזְמַן,
 אֲלֵא הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה, שְׁנֵאמַר (דברים ל) וְשָׁבַת
 עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ. וְכֵתוּב (שם) אִם יִהְיֶה
 נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם
 יִקְחֶךָ.

אֵמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם בְּנֵי אֵיךְ יִהְיֶה זֶה לְעוֹרֵר
 אֶת כָּלָם בְּאֶחָד בְּתִשׁוּבָה? מִי שֶׁהוּא בְּסוּפֵי
 הַשָּׁמַיִם וּמִי שֶׁהוּא בְּסוּפֵי הָאָרֶץ, אֵיךְ יִתְחַבְּרוּ
 בְּאֶחָד לַעֲשׂוֹת תִּשׁוּבָה?

אֵמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חֲיִיךָ, שְׂאֵם יִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה
 רֵאשֵׁי בֵּית הַכְּנֶסֶת, אוֹ בֵּית כְּנֶסֶת אֶחָד,
 בְּזוּכוֹתָם תִּתְכַּנְּסוּ כָּל הַגְּלוּיֹת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִסְתַּכֵּל תָּמִיד מִתִּי יִחְזְרוּ וַיַּעֲשֶׂה לָּהֶם טוֹב,

שְׁפָתוֹב (ישעיה ל) וְלִבְּנֵי יַחֲכֶה ה' לַחֲנֻנְכֶם, מַחֲכֶה
תָּמִיד אִמְתִּי יַחֲזְרוּ בְּתִשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יָבֵא זֶה פְּנֵה שְׂאֵמֵר רַבִּי פְּנֵחֶם,
שְׁפָתוֹב וְלֹא יִסְפָּה שׁוּב אֵלָיו עוֹד. לֹא
נֵאמַר וְלֹא יִסַּף שׁוּב אֵלֶיהָ, אֲלֵא הִיא לֹא יִסְפָּה
שׁוּב אֵלָיו. מִכֻּלֵּי שְׂהוּא מוֹזְמֵן וּמַחֲכֶה אִמְתִּי
תִּשׁוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בֵּא וּרְאֵה, זֶה שְׁפָתוֹב בְּיַעֲקֹב
(בראשית לב, כה) וַיִּזְוֹתָר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ וַיֵּאבֵק אִישׁ
עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִתְּנָה רֵשׁוֹת לְכָל
צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם לְאוֹתָם הַשָּׁרִים שְׂהַתְּמִנּוּ עַל
הַמַּלְכוּת, וְנִפְרְדּוּ לְשִׁלְטַת אֱלֹהָ עַל אֱלֹהָ, וְנִתְּנָה
רֵשׁוֹת וְשִׁלְטוֹן לְשַׁר הַגָּדוֹל שֶׁל אָדָם לְשִׁלְטַת עַל
הָאֲמוֹת.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַה פְּתוֹב? וַיִּזְוֹתָר יַעֲקֹב לְבִדּוֹ, שְׂעַד
כַּעֲת לֹא הָיוּ לוֹ בְּנֵימִין וְלֹא אֶפְסוֹטְרוֹפּוֹם
בְּשָׁמַיִם.

וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ, וְהוּ הוּא סַמְאֵל, הָאֲדוֹן שָׁל
 אָדוּם, וְרָצָה שְׂיִנְתָּן יַעֲקֹב תַּחַת שְׁעֵבֹדוֹ
 שָׁל אָדוּם, וּמִשׁוּם הַזְּכוּת הַגְּדוּלָּה שְׁהִיְתָה לְיַעֲקֹב
 לֹא נָתַן פְּדוּוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאִוְתָהּ שָׁעָה הִתְכַּנְּסוּ כָּל
 צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְרָצוּ לְטַעַן עִם סַמְאֵל
 בְּשִׁבְלֵי יַעֲקֹב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יַעֲקֹב אֵינּוּ
 צָרִיךְ לְשׁוּם אֶחָד מִכֶּם, הֲרִי זְכוּתוֹ שְׂיִטַּעַן עִמּוֹ.
 מִיָּד וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ, טַעַן עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, בֵּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב בּוֹ, (בראשית כו)
 וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ, שְׁהִיְתָה זְכוּתוֹ רַבָּה,
 וְלֹא יָכֹל בְּטַעַנְתּוֹ לְשַׁעֲבֹד אֶת יַעֲקֹב תַּחַת יַד
 אָדוּם. מִיָּד וַיִּנְעַ בְּכַף יָרְכוֹ. אֵלּוּ הֵם בְּנֵי יוֹצְאֵי
 יָרְכוֹ.

בְּאִוְתָהּ שָׁעָה נְחַלֵּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא יָכֹל לְטַעַן עִמּוֹ,
 שְׁכַתּוּב וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֵאבְקוֹ
 עִמּוֹ, בְּטַעַנְתּוֹ עִמּוֹ. וְנִתְּנָה רְשׁוּת לְסַמְאֵל, כִּי
 יַעֲקֹב תַּחַת יַד אָדוּם, כָּל זְמַן שְׂיַעֲבְדוּ עַל הַתּוֹרָה.

רַבִּי הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד, וְהָיָה מְסַתְּכָל בְּדַבָּר הַזֶּה,
שְׂכָתוֹב (דברים ל, ה) בַּצַּר לָךְ וּמִצְאוּךָ כֹּל
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשָׁבַת עַד ה'
אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמְעָתָּ בְּקִלּוֹ. אָמַר, מַה שָּׁאמַר מִלְּשָׁה
שְׂיִהְיֶה בְּסוֹף הַיָּמִים, כָּל אוֹתָם הַצְּרוֹת הָרִי כָּאוּ,
וְתִשׁוּבָה עַד עֲתָה מָרָם נַעֲשֶׂתָה.

בְּעוֹד שְׂהָיָה יוֹשֵׁב, בָּא אֵלָיְהוּ, זְכוּר לְטוֹב. אָמַר
לוֹ: רַבִּי, בַּמָּה הִתְעַסְקָתָּ? אָמַר לוֹ: בְּזֶה
שָׁאמְרָה הַתּוֹרָה, שְׂכְּשִׁיבֹאוּ צְרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף
הַיָּמִים, שְׂיַעֲשׂוּ תִשׁוּבָה לְאַלְתֵּר, שְׂכָתוֹב בְּאַחֲרֵית
הַיָּמִים וְשָׁבַת, וְעַד עֲתָה לֹא שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה.

אָמַר לוֹ: חֲיִיךָ רַבִּי, בְּדַבָּר הַזֶּה מִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ
כְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַזֶּה, וּבָא מִיִּבְיָאֵל,
הַאֲפוֹטְרוֹפּוֹס הַגָּדוֹל שְׂלָהֶם, וּמִבְּקֵשׁ מְתִי יֵצְאוּ
בְּנָיו אֲהוּבָיו מִתַּחַת לְגִלּוֹת אֲדוּם. וְאָמַר: אַתָּה
כְּתִבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ, שְׂכְּשִׁיבֹאוּ אוֹתָם הַעֲנָשִׁים עַל
מַה שְּׂעֲשׂוּ, מַה כְּתוֹב? (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לוֹ: יבוא סמאל, האַפּוֹטְרוֹפּוֹם שֶׁל אֲדוֹם,
 וַיִּטְעַן עִמּוֹ לְפָנָיו. בָּא סמאל, וַיִּטְעַן מִיכָאֵל
 דְּבַר זֶה כְּבִרְאשׁוֹנָה. אָמַר סמאל: רבוֹן הָעוֹלָם,
 אַתָּה הוּא שְׂאֵמְרָתְךָ שְׂתִתֵּיךָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל תַּחַת
 שְׁלִטוֹן אֲדוֹם, עַד שְׂיִהְיוּ צְדִיקִים לְפָנֶיךָ, וַחֲרֵי כָּלָם
 רְשָׁעִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

בְּאַוֶּרְתָּה שָׁעָה נִזְתָּ בּוֹ הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא עַל שְׂאֵמַר
 הַלְשָׁנָה עַל בְּנָיו, וּבִרְחַ שְׁלֹשֶׁת אֱלֹפֵי
 מִלִּין, וְאָמַר לְמִיכָאֵל: מִיכָאֵל, הֲיָה לָךְ לְהִיּוֹת
 יוֹרֵד לְרֵאשׁ הַכְּתוּב, שְׂכַתוֹב וְשַׁכְּתָ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ
 וְשַׁמְעָתָ בְּקִלּוֹ, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב כִּי אֵל רַחוּם ה'
 אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל: רבוֹן הָעוֹלָם, הֲיָה לָךְ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם,
 אַתָּה רַחוּם, וְכֵן נִקְרְאתָ. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה
 נִשְׁבַּעְתִּי בַיּוֹם שֶׁנִּגְזַר הַדִּין לְפָנָיו עַד שְׂיִשׁוּבוּ, וְאִם
 כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פּוֹתַחַת בְּתִשׁוּבָה כְּמוֹ עֵינַי שֶׁל מַחַט,
 אֲנִי אֶפְתַּח לָהּ שְׁעָרִים גְּדוֹלִים.